

ANAHTAR KAVRAMLAR

İnanç

İnsanın belirli bir düşünce ya da görüşe duyduğu derin bağlılıktır.

Tanrı

Doğanın ve varlığın kaynağı olarak kabul edilen, her şeye gücü yettiğine inanılan yüce varlıktır.

İbadet

İnsanların dinî yükümlülüklerini yerine getirmesidir.

Vahiy

Tanrı tarafından insanlara bildirilen buyruk ya da düşüncelerdir.

İman

Bir kişinin dinî öğretilere ve Tanrı'nın varlığına duyduğu güven ve bağlılıktır.

TEMEL DISİPLİNLER

Din Felsefesi

Dini ve dinle ilgili problemleri herhangi bir dine bağlı kalmadan akılcı, eleştirel ve objektif bir bakış açısıyla (dogmatik yaklaşımlardan kaçınarak) analiz eden felsefe disiplini.

Teoloji

Dini konuları belli bir dinin kendi içsel mantığı ve bilgileri ışığında değerlendiren disiplindir (Tanrı bilimi). Eleştirel olmak yerine inançları meşrulaştıran savunmacı bir yaklaşım benimser.

TANRI'NIN VARLIĞINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Teizm

Her şeyi yaratan Tanrı'dır. Tanrı, evrende olup biten her şeyi bilen ve belirleyendir. Tanrı evrenin işleyişine müdahale eder ve evreni yönetir.

Deizm

Tanrı evrenin yaratıcısıdır ancak evrene müdahale etmez. Evren, Tanrı tarafından belirlenen değişmez doğa kanunlarına göre işler. İnsan aklıyla hakikate ulaşabilir.

Panteizm

Tanrı ile evren bir ve aynıdır. Evrenin her parçası, Tanrı'nın bir görünümü veya yansımasıdır. Tanrı, doğanın içinde ve her şeydedir; doğadan ayrı bir varlık değildir.

Panenteizm

Her şey Tanrı'dadır. Tanrı evrenin hem içinde hem de ötesindedir. Tanrı olmadan evren var olamaz ancak Tanrı evrenden bağımsız olarak vardır. Tanrı evreni sürekli var eder ve işleyişine aktif olarak katılır.

Ateizm

Tanrı'nın varlığına dair kanıt bulunmaz, dinî inançların bilimsel dayanağı yoktur. Tanrı kavramının ve ahlaki değerlerin kaynağı insandır. Evrende meydana gelen tüm olaylar, doğal nedenlere dayanır.

KANITLAMALAR VE ARGÜMANLAR

Kozmolojik Argüman

Evrende meydana gelen her şey, kendinden önce ortaya çıkmış nedenlere dayanır. Her nedenin başka bir nedeni vardır. Bu nedenler zincirinin başlangıcında bir "ilk neden" olmalıdır. Kendi kendisinin de nedeni olan bu ilk neden Tanrı'dır.

Teleolojik Argüman

Evrende var olan kusursuz uyum ve düzen, tesadüfen veya kendiliğinden meydana gelmiş olamaz. Bu düzeni yaratan bir zekâ ve güç olmalıdır, bu da Tanrı'dır.

Ontolojik Argüman

Tanrı, mükemmel bir varlık olarak tanımlanır. Mükemmel olan bir şeyin var olmaması imkânsızdır. O hâlde Tanrı mükemmelliği gereği zorunlu olarak vardır.

Kötülük Argümanı

Tanrı mutlak iyiliğe sahip ve her şeye kadir ise evrendeki kötülükleri (açlık, savaş vb.) engellemesi beklenir. Engellemiyorsa ya güçsüzdür ya da doğası kötüdür. Her iki durumda da kötülüklerin varlığı Tanrı'nın varlığı/mükemmelliği ile çeliştiği için Tanrı'nın varlığı düşünülemez.

EVRENİN SONLULUĞU VE SONSUZLUĞU

Kindi (Sonlu)

Evrendeki her şey değişim içindedir. Değişim zamanın varlığını kanıtlar. Zamanın varlığı evrenin başlangıcı ve sonunu gösterir. Evren Tanrı tarafından yaratılmıştır.

Gazali (Sonlu)

Evren, Tanrı'nın bilgisi ve iradesi dâhilinde belli bir zamanda yaratılmıştır ve onun iradesiyle son bulacaktır. Ezeli ve ebedi olan yalnızca Tanrı'dır.

Thomas Aquinas

Evren, Tanrı tarafından yaratılmıştır. Bu yaratım evrenin başlangıcıdır.

Aristoteles (Sonsuz)

Her şey madde ve formdan meydana gelmiştir. Madde zamanla değişip yok olsa da form değişmez ve kalıcıdır. Bu durum evrenin de sonsuz olduğunu gösterir.

İbni Rüşd (Sonsuz)

Evren, Tanrı tarafından her an yeniden yaratılmaktadır. Bu da evrenin Tanrı ile birlikte var olduğunu, başka bir deyişle sonsuz olduğunu gösterir.

Baruch Spinoza

Evren ve Tanrı özdeştir. Tanrı'nın mutlak doğasından çıkan her şey sonsuzdur ve böyle de olması gerekir. Bu nedenle evren sonsuzdur.

RUHUN ÖLÜMSÜZLÜĞÜ PROBLEMİ

Epiküros

Ruh bedenden bağımsız bir varlık değil, maddeseldir ve atomlardan meydana gelir. Beden öldüğünde ruh da dağılır ve yok olur.

Paul Tillich

Tanrı ölümsüz olan tek varlıktır. İnsan yok olma düşüncesinden rahatsız olduğu için bununla başa çıkabilmek adına ölümden sonra ruhun varlığını devam ettirdiğine inanır.

Farabi

Ruh bedenle birlikte meydana gelir ancak varlığını devam ettirmek için bedene ihtiyaç duymaz. Bu ölümsüzlük, yalnızca bilgi ve erdem yoluyla ruhunu geliştiren insanlar içindir.

Platon

Ruh, bedene girmeden önce İdealar dünyasında bulunmaktadır. İdealar dünyası değişmez ve sonsuz olduğuna göre ruh da sonsuz olmalıdır.

John Locke

İnsanların iyi ve kötü davranışlarının karşılığı olmalıdır. Bunun için ahiret hayatının olması, başka bir deyişle ruhun ölümsüz olması gerekir.

İbni Sina

Ruh, bedeni yöneten ve bedene üstün olan bir tözdür. Beden zayıflar ve yok olur ama ruh varlığını sonsuza kadar devam ettirir.